EDEBİYAT

TÜRK ŞİİRİNDEN SEÇMELER

Türkçe Okuyorum

Yayın Danışmanları

Prof. Dr. Hasan Akan

Dr. Erol Barın

Editör

Dr. Fatma Bölükbaş

Dil Uzmanı

Atanur Memiş

Tashih

Funda Keskin

Kapak & Sayfa Tasarımı

Şeref Kocaman

Bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler ve anadilini geliştirmek isteyen yurtdışında yaşayan Türkler için hazırlanmıştır. Bu kitap Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Programı ölçütlerine göre **B1-B2** seviyesinde hazırlanmıştır. Kitapta yer alan metinler, **B1-B2** seviyelerindeki dil becerilerine göre kısaltma, sadeleştirme özetleme ve yeniden .yazma teknikleri kullanılarak eğitim amaçlı yeniden düzenlenmiştir

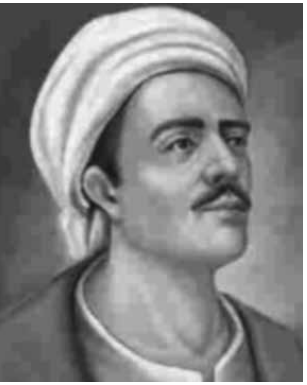

İÇİNDEKİLER

Yunus Emre	5
Hacı Bektaş-ı Velî	6
Karacaoğlan	7
Dadaloğlu	8
Mehmet Âkif Ersoy	9
Yahya Kemal Beyatlı	10
Âşık Veysel Şatıroğlu	11
Faruk Nafiz Çamlıbel	12
Ahmet Hamdi Tanpınar	13
Ahmet Kutsi Tecer	14
ALIŞTIRMALAR	**16**
Nâzım Hikmet Ran	17
Arif Nihat Asya	18
Necip Fazıl Kısakürek	19
Cahit Sıtkı Tarancı	21
Bedri Rahmi Eyüboğlu	23
Fazıl Hüsnü Dağlarca	25
ALIŞTIRMALAR	**27**
Orhan Veli Kanık	29
Oktay Rifat Horozcu	34
Melih Cevdet Anday	35
ALIŞTIRMALAR	**37**
Behçet Necatigil	39
Cahit Külebi	42
Nahit Ulvi Akgün	43
İlhan Berk	44
Özdemir Asaf	45
Arif Damar	47
Attilâ İlhan	48
ALIŞTIRMALAR	**50**
Ümit Yaşar Oğuzcan	52
Cemal Süreya	54
Sezai Karakoç	56
Ülkü Tamer	57
Cezmi Ersöz	58
Cahit Zarifoğlu	59
Erdem Beyazıt	60
Alâeddin Özdenören	61
ALIŞTIRMALAR	**62**
SÖZLÜKÇE	**64**

Yunus Emre (1240-1321)

Gel Gör Beni Aşk Neyledi

Gönlüm düştü bu sevdaya,
Gel gör beni aşk neyledi.
Başımı verdim kavgaya,
Gel gör beni aşk neyledi.

Ben yürürüm yana yana,
Aşk boyadı beni kana.
Ne **akilim** ne **divane**,
Gel gör beni aşk neyledi.

Gâh eserim **yeller** gibi,
Gâh tozarım yollar gibi,
Gâh akarım seller gibi,
Gâh gör beni aşk neyledi.

Miskin Yunus **biçareyim**,
Baştan ayağa **yareyim**,
Dost elinden **avareyim**,
Gel gör beni aşk neyledi.

Hacı Bektaş-ı Veli (1209-1271)

Deyişler

Dostumuzla beraber, yaralanır kanarız,
Her nefeste aşk ile **yaradanı** anarız.
Erenler meydanına, **vahdet** ile gir de gör,
Kırk budaklı **şamdanda** kırkımız bir yanarız.

Edeb, **erkâna** bağlıdır, ayağımız başımız,
Güllerden koku almıştır, toprağımız taşımız.
Soframızda bulunan, lokmalar hep helâldir,
Yiyenlere **nûr** olur, ekmeğimiz **aşımız**.

***

Sakın bir kimsenin gönlünü yıkma,
Gerçek erenlerin sözünden çıkma.
Eğer insan isen ölmezsin, korkma,
Âşığı kurt yemez, uçta değildir.

Gönül **kâbesine** girmesin **hülya**,
Nefsine hâkim ol düşme bed huya.
Kirleri arıtan baksana suya,
Hep yüzü yerlerde, bucda değildir.

Karacaoğlan (1606-1679)

Bir Kız Bana Emmi Dedi

Değirmenden gelirim **beygirim** yüklü
Şu kızı görenin del'olur aklı
On beş yaşında kırk beş **belikli**
Bir kız bana **emmi** dedi neyleyim

Bizim ilde üzüm olur alc olur
Sızılaşır bozkurtları aç olur
Bir **yiğide** emmi demek güç olur
Bir kız bana emmi dedi neyleyim

Birem birem toplayayım odunu
Bilem dedim bilemedim adını
Elbistan yanaklı Kürdler kadını
Bir kız bana emmi dedi neyleyim

Karacoğlan der ki n'oldum n'olayım
Akar sularınan bende geleyim
Sakal seni makkabınan **yolayım**
Bir kız bana emmi dedi neyleyim

Dadaloğlu (1785?-1868?)

Bizim Yaylamız

Bizim **yaylamız** neşeli
Dibinde güller **döşeli**
Altı top top **menevşeli**
Kızlar gelir yaylamıza

Bizim yaylamız otlu olur
Sütü **kaymağı** tatlı olur
Kız gelinden kutlu olur
Kızlar gelir yaylamıza

Bizim yaylamız kayalı
Pınarları süt **mayalı**
Kilerinde kar dayalı
Kızlar gelip yaylamıza

Bizim yaylamız **oluklu**
Akarsuları balıklı
Dadaloğlu'm çift belikli
Kızlar gelir yaylamıza

Mehmet Akif Ersoy (1873-1936)

İstiklal Marşı

Korkma! Sönmez bu **şafaklarda** yüzen al **sancak**;
Sönmeden yurdumun üstünde **tüten** en son **ocak**.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, **kurban olayım**, **çehreni** ey **nazlı hilal**!
Kahraman ırkıma bir gül ne bu **şiddet**, bu **celal**?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra **helâl**…
Hakkıdır, Hakk'a **tapan**, milletimin **istiklâl**!

Yahya Kemal Beyatlı (1884-1958)

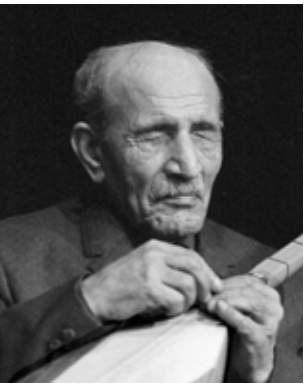
Bir Başka Tepeden

Sana dün bir tepeden baktım aziz İstanbul!
Görmedim gezmediğim, sevmediğim hiçbir yer.
Ömrüm oldukça, gönül **tahtıma** keyfince kurul!
Sade bir semtini sevmek bile bir ömre değer.

Nice **revnaklı** şehirler görülür dünyada,
Lakin **efsunlu** güzellikleri sensin yaradan.
Yaşamıştır derim, en hoş ve uzun rüyada
Sende çok yıl yaşayan, sende ölen, sende yatan.

Sessiz Gemi

Artık **demir almak** günü gelmişse zamandan,
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan.
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol;
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol.
Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli,
Günlerce siyah **ufka** bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu!
Hicranlı hayatın ne de son **matemidir** bu!
Dünyada sevilmiş ve seven **nafile** bekler;
Bilmez ki giden sevgililer dönmeyecekler.
Birçok gidenin her biri memnun ki yerinden,
Birçok seneler geçti; dönen yok **seferinden**.

Aşık Veysel Şatıroğlu (1894-1973)

Uzun İnce Bir Yoldayım

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne **hâldeyim**
Gidiyorum gündüz gece

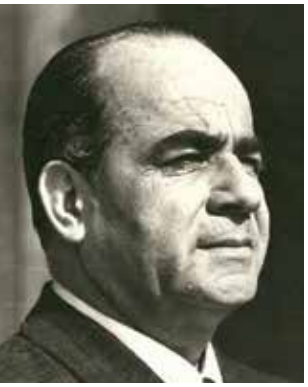
Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir **handa**
Gidiyorum gündüz gece

Uykuda dahi yürüyorum
Kalkmaya sebep arıyorum
Gidenleri hep görüyorum
Gidiyorum gündüz gece

Kırk dokuz yıl bu yollarda
Ovada dağda çöllerde
Düşmüşüm **gurbet** ellerde
Gidiyorum gündüz gece

Düşünülürse derince
Irak görünür görünce
Yol bir dakika **miktarınca**
Gidiyorum gündüz gece

Şaşar Veysel **işbu** hâle
Gâh ağlaya gâhi güle
Yetişmek için **menzile**
Gidiyorum gündüz gece

Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973)

Çoban Çeşmesi

Derinden derine ırmaklar ağlar,
Uzaktan uzağa çoban çeşmesi,
Ey suyun sesinden anlayan **bağlar**,
Ne söyler şu dağa çoban çeşmesi.

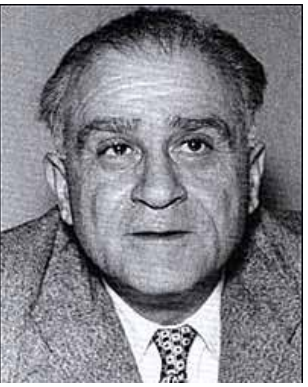
Gönlünü Şirin'in aşkı sarınca
Yol almış hayatın ufuklarınca,
O hızla dağları **Ferhat** yarınca
Başlamış akmaya çoban çeşmesi...

O zaman başından aşkındı derdi,
Mermeri oyardı, taşı delerdi.
Kaç **yanık** yolcuya soğuk su verdi.
Değdi kaç dudağa çoban çeşmesi.

Vefasız **Aslı'ya** yol gösteren bu,
Kerem'in sazına cevap veren bu,
Kuruyan gözlere yaş gönderen bu...
Sızmadı toprağa çoban çeşmesi.

Leyla gelin oldu, **Mecnun** mezarda,
Bir susuz yolcu yok şimdi dağlarda,
Ateşten kızaran bir gül arar da,
Gezer bağdan bağa çoban çeşmesi,

Ne şair yaş döker, ne âşık ağlar,
Tarihe karıştı eski sevdalar.
Beyhude seslenir, beyhude çağlar,
Bir sola, bir sağa çoban çeşmesi...

Ahmet Hamdi Tanpınar (1901-1962)

Ne İçindeyim Zamanın

Ne içindeyim zamanın,
Ne de büsbütün dışında;
Yekpare, geniş bir anın
Parçalanmaz **akışında**.

Bir **garip** rüya rengiyle
Uyuşmuş gibi her şekil,
Rüzgârda uçan **tüy** bile
Benim kadar hafif değil.

Başım **sükûtu öğüten**
Uçsuz bucaksız değirmen;
İçim **muradına ermiş**
Abasız, **postsuz** bir derviş.

Kökü bende bir **sarmaşık**
Olmuş dünya **sezmekteyim**,
Mavi, masmavi bir ışık
Ortasında yüzmekteyim.

Ahmet Kutsi Tecer (1901-1967)

Orda Bir Köy Var Uzakta

Orda bir köy var, uzakta
O köy bizim köyümüzdür.
Gezmesek de, tozmasak da
O köy bizim köyümüzdür.

Orda bir ev var, uzakta
O ev bizim evimizdir.
Yatmasak da, kalkmasak da
O ev bizim evimizdir.

Orda bir ses var, uzakta
O ses bizim sesimizdir.
Duymasak da, tınmasak da
O ses bizim sesimizdir.

Orda bir dağ var, uzakta
O dağ bizim dağımızdır.
İnmesek de, çıkmasak da
O dağ bizim dağımızdır.

Orda bir yol var, uzakta
O yol bizim yolumuzdur.
Dönmesek de, varmasak da
O yol bizim yolumuzdur.

NERDESİN

Geceleyin bir ses böler uykumu,
İçim **ürpermeyle** dolar, nerdesin?
Arıyorum yıllar var ki ben onu,
Aşıkıyım beni çağıran bu sesin.

Gün olur sürüyüp beni **derbeder**,
Bu ses rüzgârlara karışır gider.
Gün olur peşimden yürür beraber,
Ansızın haykırır bana, nerdesin?

Bütün sevgileri atıp içimden,
Varlığımı yalnız ona verdim ben,
Elverir ki bir gün bana derinden,
Ta derinden bir gün bana "Gel" desin.

ALIŞTIRMALAR

Şiirlere göre aşağıdaki cümlelerde uygun olan kelimeyi işaretleyiniz.

1. "Gel Gör Beni Aşk Neyledi" adlı şiirin konusu doğa / aşk / mutluluktur.
2. Hacı Bektaş-ı Veli'nin verilen iki şiiri de toplumcu / bireyci / hayalcidir.
3. "Bir Kız Bana Emmi Dedi" adlı şiirde, Karacaoğlan mutlu / üzgün / gururludur.
4. "Bizim Yaylamız" adlı şiirin konusu doğa / kız / ailedir.
5. "İstiklal Marşı"nda geçen 'nazlı hilal', Türk milleti / Türk bayrağı / Türk yurdudur.
6. "Bir Başka Tepeden" adlı şiirin konusu Türkiye / İstanbul / aşktır.
7. "Sessiz Gemi" adlı şiirde gidenler memnun olduklarından / tecrübeli olduklarından / korktuklarından geri dönmemektedirler.
8. "Uzun İnce Bir Yoldayım" adlı şiirde geçen 'iki kapılı bire han' ifadesi, doğum ve ölümü / gece ve gündüzü / kış ve yazı anlatmaktadır.
9. "Çoban Çeşmesi" adlı şiire göre çoban çeşmesi birçok aşka / savaşa / düğüne şahitlik etmiştir.
10. "Ne İçindeyim Zamanın" adlı şiirde, şair kendisini tüyden / zamandan / rüzgârdan daha hafif görmektedir.
11. "Orda Bir Köy Var Uzakta" adlı şiirde şair karamsar / endişeli / coşkuludur.
12. "Nerdesin" adlı şiirin konusu nefret / uyku / özlemdir.

Cevaplar: 1. aşk, 2. toplumcu, 3. üzgün, 4.doğa, 5. Türk bayrağı, 6. İstanbul, 7. memnun olduklarından, 8. doğum ve ölümü, 9. aşka, 10. tüydeη, 11. coşkulu, 12. özlem.

Nazım Hikmet Ran (1902-1963)

Yaşamaya Dair

Yaşamak şakaya gelmez,
büyük bir **ciddiyetle** yaşayacaksın
bir **sincap** gibi mesela,
yani, yaşamanın dışında ve ötesinde hiçbir şey beklemeden,
yani bütün işin gücün yaşamak olacak.
Yaşamayı **ciddiye alacaksın**,
yani o derecede, öylesine ki,
mesela, kolların bağlı arkadan, sırtın duvarda,
yahut kocaman gözlüklerin,
beyaz gömleğinle bir laboratuvarda
insanlar için ölebileceksin,
hem de yüzünü bile görmediğin insanlar için,
hem de hiç kimse seni buna zorlamamışken,
hem de en güzel en gerçek şeyin
yaşamak olduğunu bildiğin halde.
Yani, öylesine ciddiye alacaksın ki yaşamayı,
yetmişinde bile, mesela, zeytin dikeceksin,
hem de öyle çocuklara falan kalır diye değil,
ölmekten korktuğun halde ölüme inanmadığın için,
yaşamak yanı **ağır bastığından**.

Arif Nihat Asya (1904-1975)

Çocuk ve Ağaç

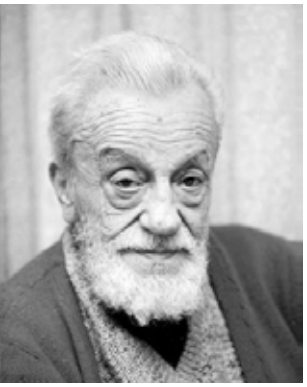
Çocuk, çok sevdi ağacı...
Verirdi ona, her kış
Çiçekleri olaydı!

Ağaç, çok sevdi çocuğu...
Öperdi atın saçlarından
Dudakları olaydı!

Ve ona öptürmek için,
Eğilirdi yerlere kadar;
Yanakları olaydı!

Dökerdi önüne hepsini
Gümüşten, altından, **sedeften**
Oyuncakları olaydı!

Ve çocuk gittikten sonra,
Böyle kalır mıydı ağaç?
Ne olurdu onunda
Bacakları olaydı,
Ayakları olaydı!

Necip Fazıl Kısakürek (1904-1983)

Beklenen

Ne hasta bekler sabahı,
Ne taze ölüyü **mezar**,
Ne de şeytan bir **günahı**,
Seni beklediğim kadar.

Geçti istemem gelmeni,
Yokluğunda buldum seni;
Bırak **vehmimde** gölgeni,
Gelme, artık neye yarar?

Bekleyen
Sen, kaçak bir ürkek ceylansın dağda,
Ben, peşine düşmüş bir **canavarım**!
İstersen dünyayı çağır imdada;
Sen varsın dünyada, bir de ben varım!

Seni korkutacak geçtiğin yollar,
Arkandan gelecek hep ayak sesim.
Sarıp vücudunu belirsiz kollar,
Enseni yakacak ateş nefesim.

Kimsesiz odanda kış geceleri,
İçin ürperdiği **demler** beni an!
De ki: Odur sarsan pencereleri,
De ki: Rüzgâr değil, odur haykıran!

Göğsümden havaya kattığım **zehir**,
Solduracak bir gül gibi ömrünü.
Kaçıp dolaşsan da sen, şehir şehir,
Bana kalacaksın yine son günü.

Ölürsün... Kapanır yollar geriye;
Ben mezarla **sırdaş** olur, beklerim.
Varılmaz hayale işaret diye
Toprağında bir taş olur, beklerim...

Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956)

Çocukluk

Affan Dede'ye para saydım,
Sattı bana çocukluğumu.
Artık ne yaşım var, ne adım;
Bilmiyorum kim olduğumu.
Hiçbir şey sorulmasın benden;
Haberim yok olan bitenden.

Bu bahar havası, bu bahçe;
Havuzda su şırıl şırıldır.
Uçurtmam bulutlardan **yüce**,
Zıpzıplarım pırıl pırıldır.
Ne güzel dönüyor **çemberim**;
Hiç bitmese horoz şekerim!

Gün Eksilmesin Penceremden

Ne doğan güne **hükmüm** geçer,
Ne **hâlden** anlayan bulunur;
Ah aklımdan ölümüm geçer;
Sonra bu kuş, bu bahçe, bu nur.
Ve gönül Tanrısına der ki:
Pervam yok verdiğin elemden;
Her **mihnet** kabulüm, yeter ki
Gün eksilmesin penceremden!

Memleket İsterim

Memleket isterim
Gök mavi, dal yeşil, tarla sarı olsun;
Kuşların çiçeklerin diyarı olsun.

Memleket isterim
Ne başta dert, ne gönülde hasret olsun;
Kardeş kavgasına bir **nihayet** olsun.

Memleket isterim
Ne zengin fakir, ne sen ben farkı olsun;
Kış günü herkesin **evi barkı** olsun.

Memleket isterim
Yaşamak, sevmek gibi gönülden olsun;
Olursa bir şikâyet ölümden olsun.

Bedri Rahmi Eyüboğlu (1911-1975)

Pul Pul

Yedi tepeye kurulmuş
Pul pul
Gümüş gümüş balıkları
Pul pul
Işıktan sudan **örülmüş**
Canım İstanbul

Sevda Üstüne

Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır
Kitaplara göre insan
Karanlıkta yüzüne bin mumluk lamba tutulmuş
Gözleri, yüreği kamaşmış insandır
Aptaldır, hastadır, kahramandır
Bütün kitapları yakmalı
Sevda üstüne ne söylemişlerse yalandır
İçinde bir tek **suret** yaşayan yüreğe
Yürek mi derler
Bir tek yaprak veren dalın boynun burarlar
Bir tek meyve veren dalı keserler
İnsan dediğin bir buğday tarlası gibi olmalı
Esti mi rüzgâr bir değil milyonlar için esmeli
Bir tek meyve veren dalı kesmeli
İnsan dediğin **derya** misali
Üstünde milyonlarca dalga
İçinde kıyametler kopmalı
İnsan dediğin derya misali
Uçsuz bucaksız olmalı.
Gel çıkalım sevgilim gel
Gel kurtulalım birler hanesinden
Çekelim gidelim bir uçtan uca
Açalım yüreğimizin kapılarını sonuna kadar
Sevelim, sevelim, sevelim
Sevebileceğimiz kadar…

Fazıl Hüsnü Dağlarca (1914-2008)

Çocuk Kuş

Bir kuştu,
Allı allı bir kuş.
Her **tüyüne** bir çiçek bağladılar
Uçmadı o.

Bir kuştu,
Mavili mavili bir kuş.
Her tüyüne bir boncuk bağladılar
Uçmadı o.

Bir kuştu,
Yeşilli yeşilli bir kuş.
Her tüyüne bir çocuk **kurdelesi** bağladılar
Uçtu o.

Dört Yapraklı Çiçek
Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse.
Oynamamız bundandır.
Kara toprakla binlerce yıl.

Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse.
Bundandır sevmemiz
Kiraz ağaçlarını.

Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse.
Kardeşliğimiz bundandır
Mavi sularla binlerce yıl.

Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse
Bundandır inanmamamız
Kocaman bombalara.

ALIŞTIRMALAR

1. Uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. "Yaşamaya Dair" adlı şiirde geçen 'hiçbir şey beklemeden' ifadesi yerine aşağıdaki sözcüklerden hangisi getirilebilir?

a. Değerli b. Karşılıksız c. Önemsiz

2. "Çocuk ve Ağaç" adlı şiirde aşağıdaki varlıklardan hangisi kişileştirilmiştir?

a. saç b. ayak c. ağaç

3. "Beklenen" adlı şiire göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

a. Şair sevgilisinin gelmediği için mutludur.
b. Şair sevgilisini her şeyden daha çok beklemiştir.
c. Şair sevgilisini özlememiştir.

4. "Bekleyen" adlı şiire göre aşağıdakilerde hangisi yanlıştır?

a. Şair, sevgilisinin ölümünü beklemektedir.
b. Şair sevgilisini her an beklemektedir.
c. Şair sevgilisinin kendisini hatırlamasını istemektedir.

5. "Çocukluk" adlı şiirde 'yüce' sözcüğünün anlamı aşağıdakilerden hangisidir?

a. Büyük b. Beyaz c. Yüksek

6. "Gün Eksilmesin Penceremden" adlı şiirdeki kişinin karakteriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

a. Büyük sıkıntılara rağmen içinde yaşama sevinci vardır.
b. Bu kişi ölümden çok korkmaktadır.
c. Bu kişi kaderine razı bir kişidir.

7. "Memleket İsterim" adlı şiire göre aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

a. Güzel bir memlekette tüm insanlar zengin olmalıdır.
b. Güzel bir memlekette sadece insanlar olmalıdır.
c. Güzel bir memlekette ölümden başka dert olmamalıdır.

8. "Pul Pul" adlı şiirin konusu aşağıdakilerden hangisidir?

a. Balıklar b. Tepeler c. İstanbul

9. "Sevda Üstüne" adlı şiirde şair niçin bütün kitapların yakılmasını istemektedir?
a. Çünkü kitaplardaki aşk sözleri yalandır.
b. Çünkü kitaplar insanı yalnızlaştırır.
c. Çünkü kitaplardaki insanlar neşelidir.

10. "Çocuk Kuş" adlı şiirde kuş ne zaman uçmaktadır?
a. Tüylerine boncuk bağlandığı zaman
b. Tüylerine çiçek bağlandığı zaman
c. Tüylerine çocuk kurdelesi bağlandığı zaman

11. "Dört Yapraklı Çiçek" adlı şiirde insanlar çocuk kaldıkları zaman aşağıdakilerden hangisi gerçekleşir?
a. İnsanlar bomba yaparlar ve birbirlerini öldürürler.
b. İnsanlar her yaşta oyun oynarlar ve kiraz ağaçlarını severler.
c. İnsanlar denizlerde yüzerler ve tatil yaparlar.

Cevaplar: 1. b, 2. c, 3. b, 4. a, 5. c, 6. b, 7. c, 8. c, 9. a. 10. c, 11. b

Orhan Veli Kanık (1914-1950)

Deli Eder İnsanı Bu Dünya

Deli eder insanı bu dünya;
Bu gece, bu yıldızlar, bu koku,
Bu **tepeden tırnağa** çiçek açmış ağaç

Dalgacı Mahmut

İşim gücüm budur benim,
Gökyüzünü boyarım her sabah,
Hepiniz uykudayken.
Uyanır bakarsınız ki mavi.

Deniz **yırtılır** kimi zaman,
Bilmezsiniz kim diker;
Ben dikerim.

Dalga geçerim kimi zaman da,
O da benim vazifem;
Bir baş düşünürüm başımda,
Bir mide düşünürüm midemde,
Bir ayak düşünürüm ayağımda,
Ne **halt edeceğimi** bilemem.

İstanbul'u Dinliyorum

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı
Önce hafiften bir rüzgâr esiyor;
Yavaş yavaş sallanıyor
Yapraklar, ağaçlarda;
Uzaklarda, çok uzaklarda,
Sucuların hiç durmayan **çıngırakları**
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Kuşlar geçiyor, derken;
Yükseklerden, **sürü sürü,** çığlık çığlık.
Ağlar çekiliyor **dalyanlarda**;
Bir kadının suya **değiyor** ayakları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Serin serin Kapalıçarşı
Cıvıl cıvıl Mahmutpaşa
Güvercin dolu **avlular**
Çekiç sesleri geliyor doklardan
Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Başımda eski **âlemlerin** sarhoşluğu
Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;
Dinmiş lodosların uğultusu içinde
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir **yosma** geçiyor kaldırımdan;
Küfürler, şarkılar, türküler, **laf atmalar**.
Bir şey düşüyor elinden yere;
Bir gül olmalı;
İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;
Bir kuş **çırpınıyor** eteklerinde;
Alnın sıcak mı, değil mi, biliyorum;
Dudakların ıslak mı, değil mi, biliyorum;
Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından
Kalbinin vuruşundan anlıyorum;
İstanbul'u dinliyorum.

Böcekler

Düşünme,
Arzu et sade!
Bak, böcekler de öyle yapıyor.

Anlatamıyorum

Ağlasam sesimi duyar mısınız,
Mısralarımda;
Dokunabilir misiniz,
Gözyaşlarıma, ellerinizle?
Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel,
Kelimelerinse **kifayetsiz** olduğunu
Bu derde düşmeden önce.
Bir yer var, biliyorum;
Her şeyi söylemek mümkün;
Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum;
Anlatamıyorum.

Birdenbire

Her şey **birdenbire** oldu.
Birdenbire vurdu gün ışığı yere;
Gökyüzü birdenbire oldu;
Mavi birdenbire.
Her şey birdenbire oldu;
Birdenbire **tütmeye** başladı duman topraktan;
Filiz birdenbire oldu, **tomurcuk** birdenbire.
Yemiş birdenbire oldu.
Birdenbire,
Birdenbire;
Her şey birdenbire oldu.
Kız birdenbire, oğlan birdenbire;
Yollar, **kırlar**, kediler, insanlar…
Aşk birdenbire oldu,

Sevinç birdenbire.

Ne Kadar Güzel

Çayın rengi ne kadar güzel,
Sabah sabah,
Açık havada!
Hava ne kadar güzel!
Oğlan çocuk ne kadar güzel!
Çay ne kadar güzel!

Oktay Rıfat Horozcu (1914-1988)

Yıldızlar

Kitabın yanında defter,
Defterin yanında bardak,
Bardağın yanında çocuk,
Çocuğun yanında kedi,
Ve uzakta yıldızlar yıldızlar…

Karıma

Sofalar seninle serin,
Odalar seninle ferah,
Günüm sevinçle uzun,
Yatağında kalktığım sabah.

Elmanın yarısı sen yarısı ben,
Günümüz gecemiz evimiz barkımız bir,
Mutluluk bir çimendir bastığın yerde biter,
Yalnızlık gittiğin yoldan gelir.

Melih Cevdet Anday (1915-2002)

Düzenli Dünya

Bayılırım şu düzenli dünyaya,
Kışı, yazı
Baharı, güzü
Gecesi, gündüzü sırayla.
Ağaçların kökü içerde,
Bütün ağaçların kökü içerde.
Dalların başı yukarda,
İnsanların aklı başında,
Bütün insanların aklı başında.
Beş parmak yerli yerinde,
Baş, işaret, orta, yüzük, serçe.
Diyelim kalksa da serçe,
Orta parmağa doğru yürüse,
Ne haddine!
Yahut **akasyanın** biri,
Başını toprağa daldırdığı gibi,
Bir gezintiye çıksa.
Merhaba kestane, merhaba çam,
Selamün aleyküm, aleyküm selam,
Kimsin, nesin, nerelisin, derken,
Laf açılır mı bizim akasyanın kökünden.
Bir uğultudur başlar rüzgârda,
Kökü dışarda, kökü dışarda...
Yahut ne olur koca bir dağ,
Baş aşağı gelsin...
Aman, Allah göstermesin.
Bayılırım şu düzenli dünyaya,
Altta ölüler,
Üstte diriler,
Gel keyfim gel!

Bir Misafirliğe

Bir misafirliğe gitsem,
Bana temiz yatak yapsalar;
Her şeyi, adımı bile unutup
Uyusam...

Döneceğim

Dağıtır saçlarını ve yalvarıp uzaktan
Mavi bir iklim gibi çağırır beni sesin,
Tertemiz göklerinde dal dal **erguvan** açan
Rüyalarıma ışık ve özlem **serpmektesin**.

Bir mayıs sabahını yaşayacak böcekler
Çılgın karanfillerle dolacak yeşil saksın
Ve sen bir fidan gibi **yeşermiş** olacaksın,
Serin, çakıl yollarda kuşlar birikecekler.

ALIŞTIRMALAR

1. Uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. "Deli Eder İnsanı Bu Dünya" adlı şiirde geçen 'tepeden tırnağa' ifadesi yerine aşağıdakilerden hangisi kullanılabilir?

a. Sağdan sola b. Baştan aşağı c. Sürekli olarak

2. "Dalgacı Mahmut" adlı şiirdeki kişinin karakteriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

a. Şakacı – hayatı ciddiye almayan

b. Komik – insanları güldürmek için çalışan

c. Sinirli – sürekli bir şeylerden şikayet eden

3. "İstanbul'u Dinliyorum" adlı şiirle ilgili olarak aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a. Sucuların çıngırakları duyulmaktadır.

b.Rüzgâr denizin kokusunu getirmektedir.

c. Avlularda güvercinler vardır.

4. "Böcekler" adlı şiirde böcekler ne yapmaktadır?

a. Düşünmektedir. b. Üzülmektedir. c. Arzu etmektedir.

5. "Anlatamıyorum" adlı şiirde, şair derde düştükten sonra neyi öğrenmektedir?

a. Şarkıların güzel ve kelimelerin kifayetsiz olduğunu.

b. Bir yere epeyce yaklaştığını.

c. Ağladığı zaman sesinin duyulduğunu.

6. "Birdenbire" adlı şiirdeki "birdenbire" sözcüğü yerine aşağıdakilerden hangisi getirilebilir?

a. Gizlice b. Bir kere c. Aniden

7. "Ne Kadar Güzel" adlı şiirde güzelliğinden iki kez bahsedilen nesne nedir?

a. Çay c. Açık hava c. Oğlan çocuk

8. "Yıldızlar" adlı şiire göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

a. Bardağın yanında çocuk vardır.

b. Kitabın yanında bardak vardır.

c. Çocuğun yanında kedi vardır.

9. "Karıma" adlı şiirde 'mutluluk' neye benzetilmiştir?

a. Karısıyla beraber yaşadığı eve.

b. Bir elmanın yarısına.

c. Karısının bastığı yerde biten bir çimene.

10. "Düzenli Dünya" adlı şiirdeki kişi için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

a. Ağaçların başını toprağa daldırmasını istemektedir.

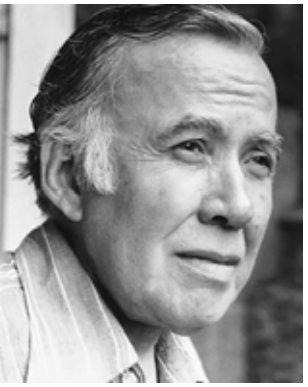
b. Dünyanın düzeninden dolayı mutludur.

c. Parmaklarının yer değiştirmesini istemektedir.

11. "Döneceğim" adlı şiirdeki kişi için hangi sıfat uygundur?

a. Umutlu b. Çılgın c. Çaresiz

Cevaplar: 1. b, 2. a, 3. b, 4. c, 5. a, 6. c, 7. a, 8. b, 9. c, 10. b, 11. a

Behçet Necatigil (1916-1979)

Nilüfer

Ben oraya koymuştum, almışlar,
Arasına **sıkışık** saatlerin.
Çıkarır bakardım kimseler yokken;
Beni bana gösterecek aynamdı, almışlar.

Kışken ilkyaz, sularımda açardı;
Buzlu dağlar gerisine **kaçıracak** ne vardı?
Eski defterlerde sararırmış yaprak.
Beni bana gösterecek anlamdı, almışlar.

Bir ışıktı yanardı gecelerde;
Akşam, çiçekler uykuya yattı,
Sardı karşı kıyıları karanlık,
Beni bana gösterecek lambamdı, almışlar.

Sevgilerde

Sevgileri yarınlara bıraktınız,
Çekingen, **tutuk**, saygılı.
Bütün yakınlarınız
Sizi yanlış tanıdı.

Bitmeyen işler yüzünden
(Siz böyle olsun istemezdiniz)
Bir bakış bile yeterken anlatmaya her şeyi
Kalbinizi dolduran duygular
Kalbinizde kaldı.

Siz geniş zamanlar umuyordunuz,
Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi söylemek.
Yılların **telâşlarda** bu kadar çabuk
Geçeceği aklınıza gelmezdi.

Gizli bahçenizde
Açan çiçekler vardı,
Gecelerde ve yalnız.
Vermeye az buldunuz
Yahut vakit olmadı.

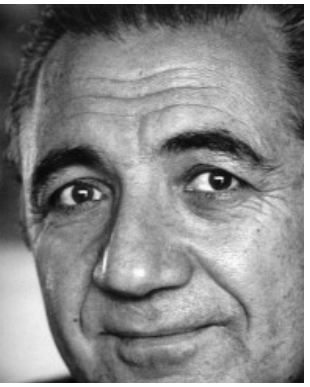
Gizli sevda

Hani bir sevgilin vardı,
Yedi sekiz sene önce,
Dün yolda rastladım,
Sevindi beni görünce.

Sokakta **ayaküstü**,
Konuştuk ordan burdan,
Evlenmiş, çocukları olmuş,
Bir kız, bir oğlan.

Seni sordu,
Hiç değişmedi, dedim,
Bildiğin gibi...
Anlıyordu.

Mesutmuş, kocasını seviyormuş,
Kendilerininmiş evleri…
Bir suçlu gibi **ezik**,
Sana selâm söyledi.

Cahit Külebi (1917-1997)

İstanbul

Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm,
Niksar'da evimizdeyken
Küçük bir **serçe** kadar **hürdüm**.

Sonra **âlem** değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Sonra âlem değişiverdi
Ayrı su, ayrı hava, ayrı toprak.
Mevsimler ne çabuk geçiverdi
Unutmak, unutmak, unutmak.

Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni **aldattı** gitti,
Anladım bu şehir başkadır
Herkes beni aldattı gitti,
Yine kamyonlar kavun taşır
Fakat içimde şarkı bitti.

Nahit Ulvi Akgün (1918-1996)

Her Şey Yerli Yerinde

Hiçbir şey değişmeyecek o gün,
Göçüvereceksin bu insan kalabalığından.
Gelmemiş gibi olacaksın dünyaya,
Sanki bu odada sen oturmadın,
Sen giymedin bu elbiseyi,
Ağlamadın,
Gülmedin,
Yemedin bu ağacın meyvesini.
Bütün **maceran**,
Bir varmış,
Bir yokmuş…

İlhan Berk (1918-2008)

Yoldan Geçen Biri

Bir kırlangıç, bir su birikintisi, bir parça gök.
Bir şiirden düşmüş olmalı bunlar.
Böyle diyordu yoldan geçen biri.

Güzel

Güzel
Ölüm daha kolaydır sevmekten,
Der ya Aragon,
Anla ki ölüme benzer seni sevmek.

Sözcükler ki alevdir.
Ve karadır şairlerin hayatları.

Hem nice şiirlerde nice aşklarda,
Tarar saçımızı ölüm.

Aşk ki bazen solgun bir ilçedir,
Sürdürür derinliğini.

Neden "en çok" acı ustası şairlerdir?
En çok taşırlar çünkü aşkları.

Ben ki yatağımdan tedirgin bir suyum,
Besbelli ki aşka ve ölüme çalışıyorum.

Özdemir Asaf (1923-1981)

Yalnızlığın Adı

Derin bir uyku...
Düşümde
Düşündüm ister istemez,
Aklıma takıldı
Yalnızlığın adı…

Tam o sırada,
Bir sinek
Beni uyandırdı.
Gerçek bir sinek,
Yalnızlığın adı,
Düşümde kaldı…

Hoşçakal

Siyah beyaz tuşlarında piyanomun,
Seni çalıyorum şimdi.
Çaldıkça çoğalıyorsun odada,
Sen arttıkça ben kayboluyorum.

Seni doğuruyorum geceye,
Adını koyuyorum aya bakarak.
Her şey sen oluyor, her yer sen,
Ben ölüyorum.

Sesini duyuyorum rüyalarımda,
Gözlerimi kamaştırıyor ışığın.
Rüzgâr sen gibi dokunuyor bana,
Ben doğuyorum.

Duymak istediklerimi söylemiyorsun hiç,
Dokunmuyorsun bana.
Sen gibi bir **şimşek** çakıyor,
Tam kalbime düşüyor **yıldırımı**,
Ben gidiyorum.

Arif Damar (1925-2010)

Gitme Kal

Nice nice acıları aklına getir.
Bunca yoksulluğu aklına getir.
Gözyaşlarını aklına getir.
"Gitme kal" var yok dinlemez bir çocuk isteğidir.
Gitme aklına getir.

Kıraç mı kıraç toprakların üstüne,
Güneşler açar yağmurlar kesilince.
Çırılçıplak kayada yeşerir incir ağacı,
Dağların **kuytusunda** bir **uslu** çiçek,
Dağıtır mavisini kendi kendine,
Gitme beraberlik içinde,
Nasıl sevinirdik aklına getir.

Her şeyi, her şeyi aklına getir.
Gece yarılarını aklına getir.
Söylediklerini aklına getir.
Sinsi yağmurlar yağıyordu, soğuktu.
Yaktığımız ateşi aklına getir.

Nelerden geçiyorsun, aklına getir.
Gitme, dünyamızın her yerinde,
Yorgun eller gülleri **derleyince**,
Ellerin sevincini aklına getir.
Güllerin sevincini aklına getir.
Ne çok severdik seni aklına getir.

Attila İlhan (1925-2005)

Ben Sana Mecburum

Ben sana mecburum, bilemezsin.
Adını **mıh** gibi aklımda tutuyorum.
Büyüdükçe büyüyor gözlerin,
Ben sana mecburum bilemezsin ,
İçimi seninle ısıtıyorum.

Ağaçlar sonbahara hazırlanıyor,
Bu şehir o eski İstanbul mudur?
Karanlıkta bulutlar parçalanıyor,
Sokak lambaları birden **yanıyor**,
Kaldırımlarda yağmur kokusu,
Ben sana **mecburum** sen yoksun.

Sevmek kimi zaman **rezilce** korkuludur.
İnsan bir akşamüstü ansızın yorulur.
Tutsak ustura ağzında yaşamaktan,
Kimi zaman ellerini kırar tutkusu.
Birkaç hayat çıkarır yaşamasından,
Hangi kapıyı çalsa kimi zaman,
Arkasında yalnızlığın hınzır uğultusu.

Fatih'te yoksul bir gramofon çalıyor,
Eski zamanlardan bir cuma çalıyor.
Durup köşe başında **deliksiz** dinlesem,
Sana kullanılmamış bir gök getirsem…
Haftalar ellerimde ufalanıyor,
Ne yapsam, ne tutsam, nereye gitsem?
Ben sana mecburum sen yoksun.

Belki haziranda mavi benekli çocuksun.
Ah seni bilmiyor, kimseler bilmiyor.
Bir şilep sızıyor ıssız gözlerinden.
Belki Yeşilköy'de uçağa biniyorsun.
Bütün ıslanmışsın tüylerin ürperiyor.
Belki körsün kırılmışsın **telaş** içindesin,
Kötü rüzgâr saçlarını götürüyor.

Ne vakit bir yaşamak düşünsem,
Bu kurtlar sofrasında belki zor,
Ayıpsız fakat ellerimizi kirletmeden.
Ne vakit bir yaşamak düşünsem,
Sus deyip adınla başlıyorum.
İçim sıra **kımıldıyor** gizli denizlerin,
Hayır başka türlü olmayacak.
Ben sana mecburum bilemezsin.

ALIŞTIRMALAR

1. Uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. "Nilüfer" adlı şiirin konusu aşağıdakilerden hangisidir?
a. Nilüfer çiçeğinin güzelliği
b. Güzel zamanların geride kalması
c. Şairin eşyalarının çalınması

2. "Sevgilerde" adlı şiire göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
a. Sevdiğini söylemek için doğru zamanı beklemek gerekir.
b. Zaman, insanların sandığı kadar hızlı geçmemektedir.
c. İnsanların sevgilerini söylemeyi ertelememeleri gerekir.

3. "Gizli Sevda" adlı şiirde neden söz edilmektedir?
a. Şairin, bir arkadaşının eski sevgilisiyle karşılaşmasından.
b. Şairin, eski sevgilisinin evlenip çocuk sahibi olmasından.
c. Şairin bir arkadaşının, şairin eski sevgilisiyle karşılaşmasından.

4. "İstanbul" adlı şiirdeki kişi için en uygun sıfat aşağıdakilerden hangisidir?
a. Hür b. Umutsuz c. Mutlu

5. "Her şey Yerli Yerinde" adlı şiire göre hangi gün hiçbir şey değişmeyecek?
a. İnsanın ağladığı gün.
b. İnsanın dünyaya geldiği gün.
c. İnsanın öldüğü gün.

6. "Güzel" adlı şiire göre niçin en büyük acıları çekenler şairlerdir?
a. Çünkü onlar aşklarını sürekli kalplerinde taşırlar.
b. Çünkü onlar sürekli ölümü düşünürler.
c. Çünkü onların şiirlerindeki sözcükler çok derindir.

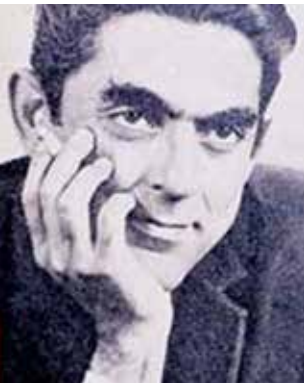
7. "Yalnızlığın Adı" adlı şiirde şairi uykusundan uyandıran nedir?
a. Yalnızlık b. Sinek c. Bazı düşünceler

8. "Hoşça kal" adlı şiirin konusu aşağıdakilerden hangisidir?
a. Doğa b. Ölüm c. Aşk

9. "Gitme Kal" adlı şiirde şair sevgilisinden ne istemektedir?
a. Geçmiş günleri hatırlamasını.
b. Kıraç topraklarda gezmesini.
c. Gece yarıları yağmurda dolaşmasını.

10. "Ben Sana Mecburum" adlı şiire göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
a. Şair, sevgilisi olmadan hayattan zevk alamamaktadır.
b. Şairi sevgilisi de çok sevmektedir ve beraber çok mutludurlar.
c. Şairin sevgilisi, şairin kendisine karşı olan hislerini bilmemektedir.

Cevaplar: 1. b, 2. c, 3. a, 4. b, 5. c, 6. a, 7. b, 8. c, 9. a, 10. b

Ümit Yaşar Oğuzcan (1926-1984)

Acılar Denizi

Ben acılar denizinde boğulmuşum.
İşitmem vapur düdüklerini, martı çığlıklarını.
Dalgalar her gün bir başka kıyıya atar beni,
Duyarım **yosunların** benim için ağladıklarını.

Ölüyüm çoktan, bir baksana gözlerime!
Gör, içindeki o kanlı cam kırıklarını.
Bu ne karanlık, bu ne **zindan** gece böyle,
Bütün gemiler söndürmüş ışıklarını.

Ben acılar denizi olmuşum, yaklaşma!
Sularım tuzlu, sularım **zehir zemberek**.
Baksana; herkes içime dökmüş artıklarını…

Bu karanlık bitse artık, bir ay doğsa,
Bir deli rüzgâr çıksa; alıp götürse,
Yılların içimde bıraktıklarını...

Ayrılık Günü

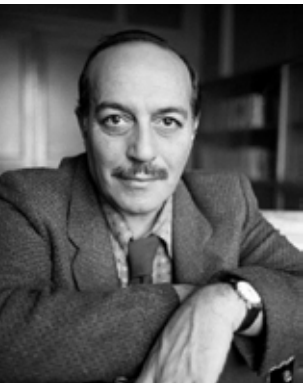
Ben nice ayrılıklar gördüm ömrümce
Kuşlar gördüm; kırılmış kolu, kanadı.
Ayrı düşmüş sevdiğinden kuşlar gördüm,
Hiç bir ayrılık bana bu kadar koymadı…

Ayrılığın bir ağrıdır vurur **şakaklarımda**.
Ve büyür gözlerimde bir okyanus kadar.
Derinden ses verir içimde bir tel,
Sonra, birdenbire kırılır, kopar…

Yeryüzü çekilir altından ayaklarımın.
Geçer başıma çöken bir tavan gibi gökyüzü.
Durmadan çalınır kulaklarımda,
Şarkıların en hüzünlüsü…

Seni alıp uzaklara giden otobüs,
Benim üzerimden geçer **hışımla**.
Devrilir, bakakalırım ardından
Bir sel gibi akan gözyaşımda...

İstemem ben bu ömrü, bu talihi istemem,
Böyle durup durup senden ayrılmak varsa.
Orada bir mezar kazılır benim için,
Ayrılığın nerede başlarsa…

Cemal Süreya (1931-1990)

Fotoğraf

Durakta üç kişi
Adam, kadın ve çocuk.

Adamın elleri ceplerinde,
Kadın çocuğun elini tutmuş.

Adam hüzünlü,
Hüzünlü şarkılar gibi hüzünlü.

Kadın güzel,
Güzel anılar gibi güzel.

Çocuk,
Güzel anılar gibi hüzünlü,
Hüzünlü şarkılar gibi güzel.

Bu Bizimki

Yıkıcı bir aşk bu,
Yıkıyor milletin ortasına
Tutku yükünü.

Bölücü bir aşk,
Ekmeği suyu bölüyor
Günde üç öğün.

Hain bir aşk bu,
Sizin eve hırsız girer,
Onunkine polis.

Yasadışı bir aşk,
Evlenmeyi
Hiç mi hiç düşünmüyor.

Soyguncu bir aşk bu,
En sıradan ezgilerden
Sevinçler devşiriyor.

Kökü dışarıda bir aşk,
Dante ile Beatrice'inkine
Fena **öykünüyor**.

İşgalci bir aşk bu,
Samanlık sevişenin diyor,
Başka şey demiyor.

Sezai Karakoç (1933-)

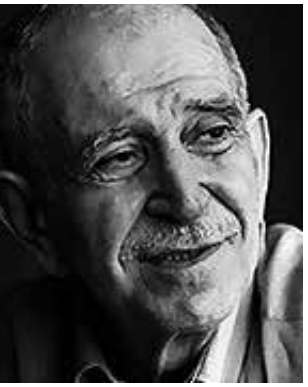
Balkon

Çocuk düşerse ölür, çünkü balkon
Ölümün cesur **körfezidir** evlerde.
Yüzünde son gülümseme kaybolurken çocukların,
Anneler, anneler elleri balkonların demirinde.

İçimde ve evlerde balkon,
Bir **tabut** kadar yer tutar.
Çamaşırlarınızı asarsınız hazır **kefen**,
Şezlongunuza uzanır ölü.

Gelecek zamanlarda,
Ölüleri balkonlara **gömecekler**.
İnsan rahat etmeyecek.
Öldükten sonra da.

Bana sormayın böyle nereye
Koşa koşa gidiyorum.
Alnından öpmeye gidiyorum,
Evleri balkonsuz yapan mimarların.

Ülkü Tamer (1937-)

Uyku

Bana çiçek gönderme,
Bir kuş ağacı gönder.
Dallarında gezinsin,
Kül rengi güvercinler.

Konsunlar yastığıma,
Uyutmak için beni.
Sırtlarında kuş tüyü,
Gagalarında ninni.

Kaldırıp yatağımı,
Uçursunlar göklere.
Kendimi yıldızlarda
Bulayım birdenbire.

Bana çiçek gönderme,
Bir kuş ağacı gönder.
Alnıma dokunanlar
İyileşmiş desinler.

Cezmi Ersöz (1959-)

Kalp Ağrısı

İşte yine başbaşayız içimin acısı,
Yine birlikteyiz,
Ver elini,
Sus ve ne olur incitme beni.

Ey kalbimin ağrısı,
Ver elini,
Çıkalım seninle soluksuz kalmadan sessizce,
Bu karanlık ve uğultulu ormandan.

İçimin acısı, kalbimin ağrısı, aşkım
İşte yine başbaşayız.
Ver elini,
Sus ve ne olur incitme beni.

Cahit Zarifoğlu (1940-1987)

Ağaçlar

Ellerimin önündeki dallar da
Sarıldı yaprağa.
Göremiyorum karşı **yamacı**.
Erken mi yoldayım?
Ben mi geciktim?

Önümüzde bir çınar yükseliyor,
Her gece atlılar geliyor ona,
Destan söyleşip gidiyorlar,
Esmerlikleri
Tutuşup kuruyan dudakları kalıyor sabaha.

Dostum üşüyorum dedin,
Üşüme.
Korkuyorum -Korkma
Kaçıyorum -Kaçma
Ürperiyorum düşünceden –ürper!

Sabah trafik,
Çınara kim bakar,
Kim geçer dallarından,
Bahar mı geliyor?
Komşunun balkonunda,
Çamaşırlar renk rengârenk.

Erdem Beyazıt (1939-2008)

Bulmak

Bir an kayboldun gibi yaşadım **kıyameti**,
Yoruldun ama buldun ey kalbim emaneti.

Yeniden su yürüdü dalıma yaprağıma,
Bir bakışın can verdi kurumuş toprağıma.

Çiçeğe durdu kalbim içtim parmaklarından,
Göz çeşmem suya **erdi** sevda kaynaklarından.

Bir aydınlık denizin sonsuz derinliğinde,
Yüzüyorum gözünün yeşil serinliğinde.

Bir ışık, bir kelebek, biraz çiçek, biraz kuş,
Yeni bir ülke yüzün, ellerimde kaybolmuş.

Soluğum bir kuş gibi uçuyor ellerine,
Kapılıp gidiyorum saçının sellerine.

Gözlerinden göğüme sayısız yıldız akar,
Bir gülüşün içimde binlerce lamba yakar.

Bir kurtuluştur o an çağrılsa senin adın,
Sesin ne kadar sıcak, sesin ne kadar yakın.

Tabiat bir bembeyaz gelinlik giymiş gibi,
Yüzüme kar yağıyor sanki elinmiş gibi.

Sensiz geçen zamanı belli yaşamamışım,
Sensizlik bir kuyuymuş, onu **aşamamışım**.

Bir yol buldum öteye geçerek gözlerinden,
İşte yeni bir dünya peygamber sözlerinden.

Ölüm bize ne uzak, bize ne yakın ölüm,
Ölümsüzlüğü tattık bize ne yapsın ölüm.

Alaeddin Özdenören (1940-2003)

Dökülüş

Baktıkça gözlerine derinden
Üstüme başıma güller dökülür.

Ve her şey kopar yerinden
Bir buluş, bir gülüş ve unutuş ellerinden
Ellerinden beyazlıklar dökülür.

Düşlerim ki, kuşatır gökyüzünü
Sonra yıldızlar dökülür.

Geçerim arasından kimsesiz çocukların
Ağaçlardan **ağıtlar** dökülür.

Akar saçlarımdan yalnızlığın ırmağı
Kalbime dökülür…

ALIŞTIRMALAR

1. Uygun seçeneği işaretleyiniz.

1. "Acılar Denizi" adlı şiirdeki kişi için aşağıdaki sıfatlardan hangisi uygundur?

a. Endişeli b. Umutsuz c. Korkak

2. "Ayrılık Günü" adlı şiirde, şairi bu hayatta en çok üzen şey nedir?

a. Kanadı kırık kuşlar görmek.
b. Okyanuslarda yalnız kalmak.
c. Sevgilisinden ayrılmak.

3. "Fotoğraf" adlı şiirdeki adam, kadın ve çocuk için kullanılan sıfatlar aşağıdakilerden hangisidir?

a. Adam güzel, kadın hüzünlü, çocuk mutlu.
b. Adam hüzünlü, kadın güzel, çocuk hüzünlü ve güzel.
c. Adam hüzünlü, kadın güzel, çocuk şarkılar ve anılar gibi.

4. "Bu Bizimki" adlı şiirdeki kişinin aşkı için aşağıdaki benzetmelerden hangisi uygun değildir?

a. Vefalı b. İşgalci c. Yasadışı

5. "Balkon" adlı şiire göre aşağıdakilerden hangisi gelecekte "balkon"un yeni bir özelliği olabilir?

a. Çamaşır asmak için kullanılması.
b. Mezar olarak kullanılması.
c. Güneşlenmek için kullanılması.

6. "Uyku" adlı şiirde şair kuşların ötüşünü neye benzetmiştir?

a. Yıldızlara b. Çiçeklere c. Ninniye

7. "Kalp Ağrısı" adlı şiirde şair "içinin acısı"ndan ne istemektedir?

a. Susmasını ve kendisini üzmemesini.
b. Gelmesini ve mutlu olmasını.
c. Başbaşa kalmalarını.

8. "Ağaçlar" adlı şiirde geçen "rengârenk" sözcüğü yerine aşağıdakilerden hangisi kullanılabilir?

a. Renksiz b. Çok renkli c. Soluk renkli

9. "Bulmak" adlı şiirdeki kişi için aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?
a. Bu kişinin hayatı sevgilisiyle anlam kazanmaktadır.
b. Bu kişi, sevgilisi kendisinden uzak olsa da hayatından memnundur.
c. Bu kişi hayatından bıkmıştır ve ölümü arzulamaktadır.

10. "Dökülüş" adlı şiir ile ilgili olarak aşağıdaki benzetmelerden hangisi doğrudur?
a. Sevgilinin elleri yıldızlara benzetilmiştir.
b. Sevgilinin bakışları güle benzetilmiştir.
c. Sevgilinin elleri ağaçlara benzetilmiştir.

Cevaplar: 1. b, 2. c, 3. b, 4. a, 5. b, 6. c, 7. a, 8. b, 9. a, 10. b

SÖZLÜKÇE

GEL GÖR BENİ AŞK NEYLEDİ

akil (s.): Akıllı.
avare (s.): İşsiz, işsiz güçsüz, başıboş, aylak.
biçare (s.): Çaresiz.
divane (s.): Deli.
gâh (zf.): Bazen, kimi vakit, kâh.
miskin (s.): Aciz, zavallı.
yel (i.): Rüzgâr.

DEYİŞLER

aş (i.): Yemek.
edeb (i.): Toplum töresine uygun davranma.
eren (i.): Olağanüstü sezgileriyle birtakım gerçekleri gördüğüne inanılan kimse.
erkân (i.): Yol, yöntem.
hülya (i.): Tatlı düş, hayal.
Kâbe (i.): Mekke'de bulunan, Müslümanlarca kıble olarak kabul edilen kutsal yer.
nefis (i.): Öz varlık, kişilik.
nur (i.): Işık.
şamdan (i.): Mumluk.
vahdet (i.): Bir olma, tek olma, birlik, teklik.
yaradan (i.): Tanrı.

BİR KIZ BANA EMMİ DEDİ

belik (i.): Saç örgüsü.
beygir (i.): At.
değirmen (i.): İçinde öğütme işi yapılan yer.
emmi (i.): Amca.
yiğit (s.): Güçlü ve yürekli, kahraman, alp.
yolmak (f.): Bitki, tüy vb.ni çekerek yerinden çıkarmak, çekip koparmak.

BİZİM YAYLAMIZ

döşeli (s.): Döşenmiş olan, mefruş.
mayalı (s.): İçine maya karıştırılmış.
menevşe (i.): Günümüzde 'menekşe' denilen mor renkli, güzel kokulu bir çiçek.
oluk (i.): Bir şeyin üzerinde oyulmuş yol.
yayla (i.): Dağlık, yüksek yerlerdeki düzlük alan.

İSTİKLAL MARŞI

celal (i.): Öfke, kızgınlık.

çehre (i.): Yüz.

helal (s.): Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı.

hilal (i.): Ayın ilk günlerinde aldığı yay biçimi, ayça, yeni ay.

ırk (i.): Kalıtımsal olarak ortak fiziksel ve fizyolojik özelliklere sahip insanlar topluluğu.

istiklal (i.): Bağımsızlık.

kahraman (s.): Savaşta veya tehlikeli bir durumda yararlık gösteren (kimse), alp, yiğit.

kurban olmak (f.): Bir kimse veya bir şey için kendini feda etmek.

marş (i.): Bir topluluğu simgelemek için düzenlenmiş müzik parçası.

nazlı (s.): Kolayca gönlü olmayan, kendini ağır satan, ısrar bekleyen, işveli, edalı.

ocak (i.): Ateş yakmaya yarayan, pişirme, ısıtma, ısınma vb. amaçlarla kullanılan yer.

sancak (i.): Bayrak.

şafak (i.): Güneş doğmadan az önce beliren aydınlık.

şiddet (i.): Kaba güç.

tapmak (f.): İlah olarak tanınan varlığa karşı bağlılığını belirli kurallar çerçevesinde göstermek.

tütmek (f.): Duman veya buhar çıkarmak.

BİR BAŞKA TEPEDEN

efsun (i.): Büyü.

revnak (i.): Parlaklık, göz alıcılık.

taht (i.): Hükümdarların oturduğu büyük, süslü koltuk.

SESSİZ GEMİ

demir almak (f.): Gemi yola çıkmak için çapasını denizden çekmek, gitmeye hazırlanmak.

hicran (i.): Bir yerden veya bir kimseden ayrılma, ayrılık.

matem (i.): Yas.

meçhul (s.): Bilinmeyen, bilinmedik.

nafile (zf.): Boşuna, boş yere.

rıhtım (i.): Gemilerin indirme bindirme veya yükleme boşaltma yapabileceği yer.

sefer (i.): Yolculuk.

ufuk (i.): Düz arazide veya açık denizde gökle yerin birleşir gibi göründüğü yer, çevren.

UZUN İNCE BİR YOLDAYIM

gâh (zf.): Bazen, kimi vakit, kâh.

gurbet (i.): Doğup yaşanılmış olan yerden uzak yer, gurbetlik.

hâl (i.): Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin bütünü, durum, vaziyet.

han (i.): Yol üzerinde veya kasabalarda yolcuların konaklamalarına yarayan yapı.

ırak **(s.):** Uzak.

işbu (s.): Bu, özellikle bu.

menzil (i.): Yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak.

miktar (i.): Bir şeyin ölçülebilen, sayılabilen veya azalıp çoğalabilen durumu, nicelik.

ÇOBAN ÇEŞMESİ

Aslı: Kerem ile Aslı öyküsünün kadın kahramanının adı.

bağ (i.): Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası.

beyhude (zf.): Boşuna.

Ferhat: Ferhat ile Şirin efsanesindeki erkek kahramanın adı.

gönül (i.): Sevgi, istek, düşünüş, anma, hatır vb. kalpte oluşan duyguların kaynağı.

Kerem: Kerem ile Aslı öyküsünün erkek kahramanının adı.

Leyla: Leyla ile Mecnun öyküsünün kadın kahramanının adı.

Mecnun: Leyla ile Mecnun öyküsünün erkek kahramanının adı.

saz (i.): Türk halk müziğinde kullanılan, gövdesi ağaçtan oyularak yapılmış, telli, uzun saplı çalgı.

Şirin: Ferhat ile Şirin efsanesindeki kadın kahramanın adı.

NE İÇİNDEYİM ZAMANIN

aba (i.): Çoban, deveci ve göçebelerin giydiği uzun, yakasız üstlük, kepenek.

akış (i.): Geçip gitme, sürüp gitme.

garip (s.): Acayip.

kök (i.): Bitkileri toprağa bağlayan ve onların topraktaki besinleri emmesine yarayan bölüm.

muradına ermek (d.): İsteğine kavuşmak, dileği gerçekleşmek, arzusu yerine gelmek.

öğütmek (f.): Tane durumundaki nesneleri bir araçla ezerek un durumuna getirmek.

post (i.): Tüylü hayvan derisi.
sarmaşık (i.): Düz yerlere yapışarak tırmanan bitki.
sezmek (f.): Açık bir kanıt olmaksızın, olmuş veya olacak bir şeyi anlamak, kestirmek, hissetmek.
sükût (i.): Susma, konuşmama, söz söylememe, sessizlik.
tüy (i.): Kuşların gövdesini örten ince ve tel gibi uzantıların her biri veya tamamı.
uyuşmak (f.): Her konuda birbirine uymak, imtizaç etmek.
yekpare (s.): Bir parçadan oluşan, tek parça, bütün.

ORDA BİR KÖY VAR UZAKTA

gezip tozmak (f.): Eğlenmek amacıyla çokça gezmek.

NERDESİN

derbeder (s.): Yaşayışı ve davranışı düzensiz kişi.
elvermek (f.): Yetmek, yetecek kadar olmak.
ürperme (i.): Korku, üşüme gibi sebepler yüzünden tüylerin dikilmesiyle görülen ani titreme.

YAŞAMAYA DAİR

ağır basmak (d.): Bir işte gücü ve etkisi üstün gelmek.
ciddiye almak (f.): inanmak, gerçek sanmak, önem vermek.
ciddiyet (i.): Ağırbaşlılık.
sincap (i.): Ağaçlarda yaşayan, çok tüylü, uzun kuyruklu, ince gövdeli bir hayvan.

ÇOCUK VE AĞAÇ

eğilmek (f.): Bir yana doğru eğik duruma gelmek.
sedef (i.): Midye, istiridye gibi deniz hayvanlarının kabuğunda bulunan pırıltılı, beyaz, sert bir madde.

BEKLENEN

günah (i.): Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış, vebal.
mezar (i.): Ölünün gömülü olduğu yer, kabir, sin, makber, gömüt.
vehim (i.): Kuruntu.

BEKLEYEN

canavar (i.): Masallarda sözü geçen yabani, yırtıcı hayvan.
dem (i.): Zaman, çağ.
ense (i.): Boynun arkası.
sırdaş (i.): Birinin sırrını bilecek kadar ona yakın olan kimse, mahrem.
zehir (i.): Bir canlıyı öldürebilen madde, ağı, sem.

ÇOCUKLUK

çember (i.): Çocukların çevirip arkasından koştukları tekerlek biçiminde oyuncak.

yüce (s.): Yüksek, büyük, ulu, ulvi.

zıpzıp (i.): Bilye.

GÜN EKSİLMESİN PENCEREMDEN

hâl (i.): Bir şeyin içinde bulunduğu şartların veya taşıdığı niteliklerin ünü, durum, vaziyet.

hüküm (i.): Egemenlik, hâkimiyet.

mihnet (i.): Sıkıntı.

perva (i.): Çekinme, sakınma, korku.

MEMLEKET İSTERİM

ev bark (i.): Ev, aile.

nihayet (i.): Son.

PUL PUL

gümüş (i.): Parlak beyaz renkte, kolay işlenir ve tel durumuna gelebilen element.

örülmek (f.): Örme işi yapılmak.

pul pul (zf.): Küçük tabakalar biçiminde.

SEVDA ÜSTÜNE

derya (i.): Deniz.

sevda (i.): Güçlü sevgi, aşk.

suret (i.): Yüz, çehre.

uçsuz bucaksız (s.): Sonu görülmeyecek kadar geniş olan.

ÇOCUK KUŞ

kurdele (i.): Belli bir biçim verilmiş saça veya giysinin yakasına takılan ince kumaş.

tüy (i.): Kuşların gövdesini örten ince ve tel gibi uzantıların her biri veya tamamı.

DELİ EDER İNSANI BU DÜNYA

tepeden tırnağa (zf.): Bütünüyle.

DALGACI MAHMUT

dalga geçmek (f.): Eğlenmek, alay etmek.

halt etmek (d.): Uygunsuz bir söz söylemek, uygunsuz davranmak, uygunsuz bir iş yapmak.

iş güç (i.): Uğraş.

yırtmak (f.): Kâğıt, kumaş gibi bükülüp katlanan şeyleri parçalamak.

İSTANBUL›U DİNLİYORUM

âlem (i.): Dünya, cihan.

avlu (i.): Bir yapının ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan.

çekiç (i.): Çivi çakma, madenleri dövme vb. işlerde kullanılan saplı bir el aleti.

çıngırak (i.): Küçük çan.

çırpınmak (f.): Ne yapacağını şaşırmış bir durumda üzülmek ve telaşlanmak.

dalyan (i.): Denizlerin kıyılara yakın yerlerinde ağ ve kazıklarla oluşturulan, büyük balık avlama yeri.

değmek (f.): Aralık kalmayıncaya kadar birbirine yaklaşmak, dokunmak, temas etmek.

dinmek (f.): Sona ermek, bitmek, durmak.

küfür (i.): Sövme, sövmek için söylenen söz, sövgü

laf atmak (i.): Söyleşmek, konuşmak. Uzaktan lafla sarkıntılık etmek.

lodos (i.): Güneyden esen ve bazen de yağış getiren yerel rüzgâr.

loş (s.): Yeterince aydınlık olmayan, yarı karanlık, az ışık alan.

sürü (i.): Birlikte yaşayan hayvan topluluğu.

uğultu (i.): Gürültülü, boğuk ve anlaşılmaz ses, uğuldama sesi.

yalı (i.): Su kıyısında yapılmış büyük, görkemli ev.

yosma (i.): Şen, güzel, fettan (genç kadın).

BÖCEKLER

arzu etmek (f.): Yürekten istemek.

ANLATAMIYORUM

kifayetsiz (s.): Yetersiz.

mısra (i.): Dize, şiir cümlesi.

BİRDENBİRE

birdenbire (zf.): Ansızın.

filiz (i.): Tohumdan veya tomurcuktan çıkan körpe ve küçük dal.

kır (i.): Şehir ve kasabaların dışında kalan, çoğu boş ve geniş yer, dağ bayır.

tomurcuk (i.): Bir bitkinin üzerinde bulunan ve ileride sap, çiçek veya yaprak verecek olan filiz.

tütmek (f.): Duman veya buhar çıkarmak.

yemiş (i.): Meyve.

DÜZENLİ DÜNYA

akasya (i.): Bir süs ve gölge ağacı, salkım ağacı.

DÖNECEĞİM

erguvan (i.): Eflatunla kırmızı arası renkte çiçek açan, güzel bir süs ağacı.

serpmek (f.): Bir şeyi dağılacak biçimde dökmek, saçmak.

yeşermek (f.): Canlanmak.

NİLÜFER

kaçırmak (f.): Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak.

sarmak (f.): Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek.

sıkışık (s.): Sıkışmış bir durumda olan.

SEVGİLERDE

çekingen (s.): Her şeyden çekinen, ürkek, tutuk (kimse), muhteriz.

telaş (i.): Herhangi bir sebeple acelecilik, kaygı, tasa, sıkıntı.

tutuk (s.): Akıcı, rahat konuşamayan.

GİZLİ SEVDA

ayaküstü (i.): Oturmadan, ayakta durarak.

ezik (s.): Olaylar ve hayat şartları karşısında güçsüz ve sıkıntılı duruma düşmüş olan, üzüntülü.

mesut (s.): Mutlu, sevinçli, ongun.

İSTANBUL

aldatmak (f.): Söz tutmamak, birini beklenmeyen bir davranışla yanıltmak.

âlem **(i.):** Evren, dünya, cihan.

hür (s.): Özgür.

serçe (i.): İnsanlara yakın yerlerde yaşayan, koyu boz renkli, öten küçük bir kuş.

HER ŞEY YERLİ YERİNDE

macera (i.): Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri, serüven, sergüzeşt, avantür.

YALNIZLIĞIN ADI

düş (i.): Rüya.

HOŞÇA KAL

göz kamaştırmak (d.): Kuvvetli ışık veya parlaklık, kısa bir zaman için görüşü bulandırmak.

şimşek (i.): Bir bulutun içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışık.

yıldırım (i.): Gök gürültüsü ve şimşekle görülen, hava ile yer arasındaki elektrik boşalması.

GİTME KAL

çırılçıplak **(s.):** Tamamen çıplak, çırçıplak, anadan doğma, anadan üryan.

derlemek (f.): Seçme yaparak toplamak, bir araya getirmek, tedvin etmek.

kıraç (s.): Verimsiz veya susuz, bitek olmayan (toprak).

kuytu (s.): Issız, sessiz ve göze çarpmayan, tenha yer.

sinsi (s.): Gizli ve kurnazca kötülük yapan.

uslu (s.): Toplumu, çevresini rahatsız etmeyen, edepli, müeddep, yaramaz karşıtı.

BEN SANA MECBURUM

ayıpsız (s.): Ayıbı, kusuru olmayan.

deliksiz (s.): Deliği olmayan.

kımıldamak (f.): Yerinde hafifçe hareketlenmek.

mecbur (s.): Herhangi bir konuda yükümlü, bir şeyi yapmak zorunda olan.

mıh (i.): çivi.

rezilce (zf.): Aşağılık, alçak bir biçimde.

telaş (i.): Herhangi bir sebeple acelecilik.

tutsak (s.): Gitmesine, serbestçe hareketine engel olunan.

ustura (i.): Tıraş için kullanılan, açılır kapanır, çok keskin bıçak.

yanmak (f.): Isı, ışık veren bir konuma geçmek.

ZAR

keka (s.): Keyifli bir durum anlatılırken "ne güzel, ne iyi" anlamlarında söylenen bir söz.

harikulade (s.): Eşi görülmemiş, şaşkınlık yaratıcı, olağanüstü.

ACILAR DENİZİ

yosun (i.): Çoğu sularda, ağaç veya taşların üzerinde yetişen tallı bitkilerin ilkel yapıdaki örneklerine verilen genel ad.

zehir zemberek (s.): Son derece acı.

zindan (i.): Çok karanlık ve sıkıntılı yer.

AYRILIK GÜNÜ

hışım (i.): Öfke, kızgınlık.

şakak (i.): Göz, alın ve yanak arasında, elmacık kemiğinin üstünde bulunan çukurumsu bölge.

BU BİZİMKİ

öykünmek (f.): Birine veya bir şeye benzemeye çalışmak, taklit etmek.

tutku (i.): İrade ve yargıları aşan güçlü bir coşku, ihtiras

yasadışı (s.): Yasalara, yasa kurallarına uymayan, kanun dışı, illegal.

BALKON

alnından öpmek (d.): Beğenmek, takdir etmek.

gömmek (f.): Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek, defnetmek.

kefen (i.): Ölünün gömülmeden önce sarıldığı beyaz bez.

körfez (i.): Karanın içine sokulmuş deniz parçası.

tabut (i.): Ölünün içine konulduğu sandık biçiminde araç.

UYKU

gaga (i.): Genellikle kuşlarda ağzın bir uzantısı durumunda olan, katı ve çıkıntılı organ.

kül (i.): Yanan şeylerden artakalan toz madde.

AĞAÇLAR

yamaç (i.): Dağın veya tepenin herhangi bir yanı

BULMAK

aşmak (f.): Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.

kıyamet (i.): Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman.

soluk (i.): Nefes.

DÖKÜLÜŞ

ağıt (i.): Ölenin iyi niteliklerini, ölümünden duyulan acıyı dile getiren söz veya ezgi.

KISALTMALAR

i.: isim
f.: fiil
d.: deyim
s.: sıfat
zf.: zarf
z.: zamir
e.: edat